

דף מקורות לסדרת השיעורים שמסר הרב ערן טמיר במכון מאיר בספר "מאמרי הראי"ה"

מאמר בנושא : מחאה בעקבות חילול שבת וחג

ניתן לצפות בשיעורים בערוץ מאיר

www.machonmeir.org.il

מחאה נגד חילול שבת וחג

לא בפעם הראשונה פוגשים אנו בדברי ימינו מצב איום ומדולדל במובנו החמרי, וביחוד במובן הרוחני: מצב שהיה צריך להביא לידי התמרמרות של יאוש. אכל אנו איננו נפחדים. איננו נואשים מכל ירידה בטוחים אנו כי "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם" ומאופל וממחשך אור ישועה יזרח. כשאנו באים לתקופת השופטים, ביחוד לתקופתו של אבימלך בן ירובעל. זבול ובעל. ואנשי שכם. ואנו מרגישים את הדלדול החמרי והרוחני של האומה אז, תגרות והריגות ושעורריות, "בוצרים כרמים ועושים הלולים בבתי אליהם" תחשכנה עינינו. אבל כשאנו מעיפים עין מזה והלאה, והנה אור נוגה; שמואל, דוד ושלמה, בנין המקדש, ממלכה אדירה, תורה, חכמה, נבואה ורוח הקודש, ממשלה, משפט וצדק רוח ה' נשב, העננים פוזרו, ושמם צדקה זורח. שמשו של ישראל שולח קרנים מלאי יפעה.

גם אנו היום, אסירי התקוה, שבי הגולה, העוורים בפועל בבנין עמנו וארצנו אל ימס לבנו מכל מצב מחריד, מכל שקוע ומחשכים. בין שהם חמריים, ואפילו כשהם רוחניים בטוחים אנו בצור ישראל "האומר לירושלים תושב, וחרבותיה אקומם". י, כי דברו הטוב אשר החל יקום ויהיה, ושיבת ציון אשר התחילה להאיר מחשכי נאות יעקב תוסיף אורה לימים יוצרו, ותנצח את כל המכשולים.

אף כי בלב דוי. אבל לא בלב נואש, אנו מביטים על הדלדול הנורא הרוחני העומד לעינינו בתור איזו כחות המשתתפים עמנו בבנין החמרי של העם והארץ. אבל מפני זה ודוקא מפני זה אנו מוצאים בעצמנו כח וחובה, לעמוד נגד הפרצות, ולמחות בכל עוז נגד ההריסות הנותנות אותנו לחרפה ושממון. והמבלעות את כל מעשינו.

אמנם, גם הקלקלה הרוחנית היותר איומה לא תוכל להחריב כליל את משאת נפשנו, גם על פשעה של עבודה זרה, שנינו ממדרש חכמים ז"ל: "למה נקרא שמם אלהים אחרים? מפני שהם מאחרין הטובה מלבוא לעולם". דוקא לאחר את הטובה יש בכחם של מקלקלים ומהרסים בישראל. ולא לאבד את הטובה. אבל אחר הטובה כמה נורא ואיום הוא! כמה נפשות של דורות נשקעות באחור של טובה כללית, שאנו צריכים לעמוד בכל מסירות נפשנו להקדימה. אבל מפני שלא כנואשים אנו נלחמים, כי אם כגבורים בטוחים במטרתם, על כן צריכה מלחמתנו להיות תמיד מלאה זהירות, של יושר ושל דעת. עמוד תנב

מבחינים אנו בין מלחמה למלחמה. מלחמת דעות כשהיא יוצאת לכלל איזה מעשה, כבר יש בה משום ריח מלחמה, ואנו צריכים ללמוד את התכסיסים של מלחמה קטנה כזאת שהיא כעיקרה רק תיאורית, ממלחמה גדולה, מוגשמת, מעשית.

על מלחמה ממשית, בימי קדם, בעוד עמנו חי חיים מלאים, הננו קוראים: "והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם, ואמר אליהם: שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם", ושנינו במשנה: "על אויביכם ולא על אחיכם, לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין... ממוצא דברים אנו למדים ששונה הוא התכסיס של מלחמת אויבים מהתכסיס של מלחמה אחים, אף שאפשר שתזדמן ואין מההכרח מפלט. צריכים תמיד לדעת שגם בעת סערת המלחמה, רגש האחווה חי הוא והוא עושה את פעלו בכל מלחמה כפי מדתה, בגדולה כפי גדלה ובקטנה כפי קטנה

למלחמה אנו קרבים היום, למלחמת מצוה, בכאב לב אנו נגשים אליה. אבל סוף כל סוף הנני מכריז בגלוי שנדע אשר למלחמת אחים אנו נגשים, על אחינו ולא על אויבינו. לא ישראל על הכנעני והעמלקי, אלא יהודה על שמעון, ושמעון על בנימין.

רגש האחווה שאנו מרגישים גם נגד אחינו, אלה אשר כל כך התרחקו מסבות שונות ונוראות מבית חיינו, מיסוד הקודש, מחיי התורה והמצוה. הכוללים את האומה כולה לדורותיה הוא שמחדיר בנו את רגש המלחמה, ומגביר את כחה ואת מרירותה של מחאתנו: אבל הוא נותן בנו גם כן תכונה של זהירות כי סוף כל סוף לא על אויבים. כי אם על אחינו אנו לוחמים. בטחוננו בנצחון מפעלנו בפרי הטוב ששיבת ציון המעשית ההולכת ומתגלמת לעינינו נותנת לנו. הוא המעורר בנו את המשקל הבטוח בצדקו אנו לא נאמר: "גם לי גם לך לא יהיה גזורו": לא נגע בשום ענין אשר יוכל לסכב איזה מעוט כח לישובנו החביב, כי אם נהיה קולעים את חצינו אל המטרה של גדירת הפרצה,

חלול שבת ויום טוב שנעשה בפרהסיא כמושבה עין גנים על ידי אספת הפועלים בהמון, הרעיש את לב קהל ה' בכללו. את

כל ישראל יושב ארץ ישראל, עד שהמחאה התפרצה כמעט באפס יד. נשמת האומה מצאה את עצמה נכאבת ועלובה על ידי אחדים מבניה, אשר ירמסו ברגלים כל כך גסות את עורק חייה. היא לא תוכל לדום, היא תמחה בכל עוז. ומלחמה תשיב אל חיק בניה מהרסיה ומחריביה

עם כל מה שאנו רגילים לישא את דגל השלום והאחווה גם לאחים נרחקים, עם כל מה שאנו מצדדים תמיד כלפי אהבה וחסד, ומרבים אנו לשנן: "דאף על גב דאינון משחיתים איקרי בני, ואף על גב דלית בהו הימנותא איקרו בני", לא נוכל לעמוד מנגד בעת אשר הרעה גמלה כל כך את פריה. עד אשר נרדם רוח החיים, עד אשר נסתלקה לגמרי הבושה הצבורית, אות החיים היותר נאמן ככל קבוץ שהוא ראוי להתעורר ביותר לפי מדת התחיה הלאומית והמון אנשים מאחינו שהם כל כך צריכים להשתדל שתהא דעתם מעורבת עם הכלל כולו, לא יחושו במה שכל אדם בעל חושים בריאים צריך לחוש, ויעליבו לעינינו את קודש ה', את קדושת שבת ויום טוב באופן גס כל כך. עמוד תנג

כאמור. רגש האחווה לא ידעך בקרבנו גם בשעת חרום זאת. על כן לא נמנע מלהציע גם כן את דברי ההתנצלות אשר באו לידנו, המקטינים את העובדה ואומרים שלא היתה כפי הצעקה ההולכת ומתפרסמת. אמנם כמה שנמעט את הענין לא נמלט מידי עלבון קודש נורא, סוף כל סוף הסכימה קבוצה שלמה של בני ישראל בארץ ישראל לחלל שבת ויום טוב בפומבי, ומה שהיה הדבר מפני אידיאל כללי. זהו מוסיף עוד ליתן על העוון צורה בולטת, הראויה למחאה היותר אדירה מכלל כל האומה

על כן בשם כל קהל עדת ישראל יושבי ארץ ישראל, בשם יושבי הערים והמושבות, בשם הועדים הנכבדים. והחתומים הרבים היחידים אשר שלחו את דבריהם אלינו ברגש ההשתתפות בצער ומחאה נוראה הננו מוחים נגד העובדה המחפירה הזאת

... והנה להביא את מחאתנו בכל חום לבת אש קודש היוקדת במעמקי לבבנו אין בנו כח. מוכרחים אנו להנמיך את קול ה' הקורא בכח מקרב כליות ולב. ולדבר דברים שקולים ומצומצמים

דעו נא אחים קרובים ורחוקים, כמה אתם מבלעים בעובדות מלאות בושה וכלמה כאלה את משאת נפשנו. לא אדבר כעת על הענין מצד אמתת הקודש. מצד אור ה' וחיי אמת שבקדושת התורה והמצוה, וקדושת שבת ויום טוב, שהיא כמובן מוכפלת בכמה וכמה מעלות על אדמת הקודש לא נוכל כלכל את הגערה הנוראה של הנביא: "קדשי בזית ואת שבתותי חללת" בעת כזאת אשר אנחנו חפצים שישמעו הדברים גם באזני אחים רחוקים. אשר הלכו הרחק מאוד, עד אשר לא יוכלו להקשיב רב קשב

אבל אחים. נפקחה עינים על דבר המצב, מצב ההווה. הפועל העברי רוצה הוא להתבסס בארץ ישראל. כמה יופי ושמחה יש בדבר, והנה איך זה תוכלו לשכוח את התנאי הגדול והעיקר של דרכי שלום כשאדם נכנס לעיר ומצא נכרים שמחים. הורו חכמים בחכמת ה', וחכמת החיים שכלבכם: שמח עמהם מפני דרכי שלום, "אל ישנה אדם מפני המחלוקת". כמה איבה ומשטמה ממיטות הן עובדות כמו אלה על הפועלים. ועל כל ההולכים בדרכים כאלה. שהם קשים לישראל כעשן לעינים. למה לא תתחשבו עם רוח האומה כמו שאתם מתחשבים עם כל תנאי האקלים והסביבה?

מה תהיה תקות הפועל הצעיר אם יוסיף ללכת בדרך זרה כזאת, בדרך המנכרת אותו מכללות האומה, בעת אשר לרגלי מעשים תכופים כמו אלה תבוא דעת הקהל לידי הסכמה, חלילה, שהופרה האחווה כליל בין אחים כמו אלה ובין הכלל כולו. ואל תאמינו יותר מדאי באחות הגזע. "הלא אח עשו ליעקב", ומכל מקום כמה גדול התהום בין קרובי הגזע הללו, מפני ההבדל בתוכן החיים.

שימו אל לב את דרכי הנועם והשלום של תורת חיים. חז"ל לא בושו להגיד על כל התורה כולה שהיא מפני דרכי שלום, דכתיב, "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום"

ההתאמה של דרכי שלום תעורר את רוח ה' החבוי במעמקי הנשמה. לא מופתים של פילוסופיה או של איזו חקרנות ברורה מבדילים ביניכם ובין כלל האומה בארחות החיים עמוד תנג

והליכות המחשבה. כי אם תסיסה של רוח עובר, אבל במעמקים הנה אור ה' אור ישראל חי בכולנו דרכי השלום של האומה ישיבו גם את הלב הפונה. ישיבו את האח על כנו.

ואור אהבה, אחווה ורעות. יגלה על הרי יהודה ושדמות אפרים "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתו בפיך לא ימוש מפיו ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, אמר ה' מעתה ועד עולם"

...מר חנוך אמר כמתנצל בעד הפועלים שלא היה פה חלול שבת בפרהסיא ברשות אחרים, מפני שעין גנים בתור מושבה של פועלים. נחשבת למשפחה בפני עצמה

על זה העירונית: דוקא נגד טעות זו עלינו למחות אלמלא שאנו חשים את רגש האחווה לכל אחינו. גם להרחוקים. ובפרט לאלה אשר נושאים הם. באיזה מובן שהוא. את דגל האומה בידם לא היה הענין כל כך מרעיש אותנו אבל מפני שאנו חפצים שלא להפר את האחווה. יודעים אנו להוקיר את ערכו של הפועל העברי. ואת ערך העבודה שבידיים העבריות בארץ

ישראל, ורוצים אנו בכל לב בשכלולו והתרחבותו. על כן לטובת הפועל ולטובת הרעיון הכללי ההולך ומתגשם בבנין האומה בארץ אבות, הננו קוראים למחות נגד השגיאה הנוראה של הפועל הצעיר. החושב את עצמו למשפחה בפני עצמה. כאילו דבר אין לו עם כלל האומה אם רוח הזמן השיא אתכם לחשוב שהנכם קרובים ברוח יותר לההמון של הפועלים בני עמים אחרים. מקרבתכם אל כלל ישראל, הנכם טועים בהכרת נשמתכם, חוץ מהטעות המעשית שיש כאן ביחס להפועל הארץ ישראלי המוכרח לטובת התבססותו להזכיר תמיד בשם האחווה הכללית של האומה. כדי להקדימו על הפועל הנכרי. שאינני מדבר על דבר ההשקפה של האומרים אשר האחרון הוא יותר מותאם לצרכי האכר הפרטי, ולוא גם יהיו שניהם שוים, עדיין האחווה צריכה תמיד להכריע וכמה נורא הוא הדבר אם תתעמק בלב דעה זרה זו. שהפועל בכללו הוא בן משפחה לעצמה. שאיננה צריכה להתחשב כלל עם רוח האומה כולה.

לא אחים ! דוקא מפני שעין גנים היא מושבה שכולה פועלים, והיא עלולה. מפני רעיון מוזר זה. לחלל את קודש ישראל בכלל. חלילה, באין מוחה, הננו חייבים למחות נגדה בקול רעש גדול דעו אחים. בני ישראל אתם כולכם, ועין גנים עיר היא בארץ ישראל. עיר הקודש היא. ועיר הקודש עין גנים תובבת אחת נקוה ממנה, שנוכל לחוש לה את כל חושי האחווה הכללית של כל אחינו בני ישראל. של כללות האומה המושבה חייבת להוקיר בשכל טוב את רגש האחווה ההדדית של האומה. לאשרה החמרי והרוחני לא אחים ! העולה על רוחכם היה לא יהיה, לא תצאו מן הכלל. אחים הנכם ואחים תהיו לנו. ואם שגיתם תשובו שובו. שובו אחים אין אנו מתבישים לקרוא אתכם לתשובה אם אין אנו נביאים. בני נביאים אנו, שקראו את ישראל לתשובה בקול גדול שובו למען תחיו ותחיו את ארץ אבותינו ועמנו שובו והאחזו בקרב קהל עדת ה',

(תרע"א)

עמוד תנה